

Geachte leden van de vaste Kamercommissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Meestal ontvangen Kamercommissies vooral kritische inzendingen. In dit geval is dat anders – Talland College en Vonk steunen het voorstel van de minister voor de herijking bekostiging mbo. Ook onderschrijven we de reactie van de MBO Raad. Wel vullen we deze graag aan vanuit de specifieke positie en opgaven van onze scholen.

De kunst van mbo aanbieden in een uitgestrekt gebied

Nederland is groter dan de Randstad; het doorkruisen van ons werkgebied (Noord-Holland Noord en Zaanstreek-Waterland) vergt even veel kilometers als een reis langs elk van de G4. Alleen zul je er bij ons veel langer over doen, zeker als je net als onze 20.000 studenten met het ov reist. Het is een uitgestrekt gebied, waar de ruim één miljoen inwoners zowel in landelijke als stedelijke gebieden wonen. In zo'n regio moet je kiezen op welke locatie je wat voor opleidingen aanbiedt. Niet alles kan overal. Tegelijkertijd moet het onderwijs bereikbaar blijven voor soms kwetsbare studenten en vragen ook werkgevers om opleidingen in hun nabijheid.

Krimp en concurrentie, een funeste combinatie

Krimp en concurrentie zijn allebei nadelig voor het mbo, maar in combinatie nog erger. Zowel Talland College als Vonk is recent gefuseerd, wat concurrentie heeft verminderd en slagkracht vergroot. De samenwerking tussen de twee resterende scholen is goed; we laten het algemeen belang prevaleren boven het instellingsbelang. We hebben nog wel last van werving vanuit het aanpalende Amsterdam, met vertrek van talent uit de regio tot gevolg.

Grenzen in zicht aan wat we zelf kunnen doen om mbo toegankelijk te houden

We voegen opleidingen samen, beoordelen kritisch op welke locaties we opleidingen aanbieden en houden via ons interne verdeelmodel opleidingen in stand die belangrijk zijn voor de regio, maar niet kostendekkend zijn. We werken hierin zeer nauw samen. De mogelijkheden om opleidingen samen te voegen of anders over onze locaties te verdelen zijn echter niet onbeperkt. De grenzen aan wat wij zelf kunnen opvangen, zijn in zicht.

Herijking bekostiging zeer noodzakelijk

Wij vinden het uitermate noodzakelijk om de bekostiging minder afhankelijk te maken van studentenaantallen, de onderlinge concurrentie te verminderen en toegankelijk mbo in krimpregio's te behouden. Samen met partners willen wij verantwoordelijkheid nemen voor een doelmatig opleidingsportfolio. De invoering van een vaste voet, een toegankelijkheidstoeslag en een regionaal samenwerkingsbudget zijn daarvoor cruciaal. Tegelijkertijd plaatsen wij een aantal belangrijke kanttekeningen:

1. Vaste voet dempt gevolgen groei en krimp

Wij steunen de invoering van een vaste voet. Dit vermindert de gevolgen van schommelingen in studentaantallen, vergroot de voorspelbaarheid en kan de concurrentieprikkels tussen instellingen temperen. Tegelijkertijd blijft het nodig dat instellingen kritisch kijken naar hun onderwijsaanbod. Talland en Vonk doen dat al en blijven dit doen.

2. Omvang toegankelijkheidstoeslag is (te) bescheiden voor enorme opgave voor toegankelijk mbo

Het voorgestelde budget voor de toegankelijkheidstoeslag, € 81 miljoen, vinden we bescheiden en wellicht zelfs te beperkt voor de bovenmatige opgave om het mbo overal in Nederland toegankelijk te houden. Omdat de scholen in krimpregio's een deel van deze toeslag zelf bekostigen, betreft de daadwerkelijke steun voor deze regio's vanuit de rest van het land een herverdeling van € 66 miljoen. Zoals de minister opmerkt, is dat op een totale bekostiging van ruim € 5 miljard een nogal bescheiden solidariteit. Eerdere verkenningen van PwC betroffen € 150-200 miljoen. De toeslag mag zeker niet nog verder verschaald worden. Dat geëvalueerd wordt of het voldoende is, ondersteunen we, maar die evaluatie is pas in 2034 voorzien en eventuele aanpassing zal pas jaren daarna mogelijk zijn. Ook merken wij op dat de complexe categorisering van de toegankelijkheidstoeslag (4, 6 en 10,5%) niet goed aansluit bij de doelstelling om de bekostiging te vereenvoudigen en bovendien een maakbaarheid veronderstelt waaraan wij twijfelen.

3. Samenwerkingsbudget moet zo ingericht dat concurrentie echt vermindert

Talland College en Vonk steunen het voornemen om een samenwerkingsbudget in te zetten voor regionale samenwerking. Dit moet een impuls geven aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid en maatschappelijke opdracht voor het opleidingsportfolio en daarmee het bewaken van toegankelijk en doelmatig mbo. De regionale arbeidsmarkt en instandhouding van publieke voorzieningen lijden eronder als mbo-scholen onnodig concurreren. De werking van dit budget valt of staat daarom met de voorwaarden waaronder het wordt toegekend. Wanneer het samenwerkingsbudget vooral leidt tot aanvullende planvorming en administratieve last, wordt het beoogde effect niet bereikt. Instellingen worden dan onvoldoende gestimuleerd om verder te kijken dan de samenwerkingsverbanden die al bestaan. Het budget moet leiden tot concrete afspraken over betere samenwerking op plekken waar dat nu nog niet gebeurt. Samenwerken met bestaande partners is geen kunst. Daarvoor is zo'n apart budget niet nodig. De regeling moet ook of vooral samenwerking met vakinstellingen in de nabijheid en ROC's in aangrenzende regio's stimuleren.

4. Terecht dat leermiddelen minderjarigen gratis worden, maar zal ten koste van iets anders gaan

Het gratis beschikbaar stellen van leermiddelen aan minderjarige mbo-studenten ondersteunen wij vanuit het oogpunt van kansgelijkheid. Wij merken daarbij wel op dat dit vanuit bestaande bekostiging wordt betaald en dus ten koste gaat van andere onderdelen van het onderwijs.

5. Middelen carrièreperspectief kunnen gericht worden ingezet

De middelen voor aantrekkelijk werken in het mbo worden in het voorstel gelijkelijk over alle scholen verdeeld. Dat kan gericht. Hoewel het complexiteit toevoegt, vinden we het passend om te onderzoeken hoe bij de verdeling van de € 142 miljoen voor carrièreperspectief rekening wordt gehouden met de mate waarin scholen de beoogde resultaten bereiken mits dit gebeurt zonder significante administratieve belasting.

6. Naast beoogde vereenvoudiging dreigt extra complexiteit

Vereenvoudiging is één van de doelstellingen van de herijking van de bekostiging. De vermindering van prijsfactoren bewerkstelligt dat, maar andere aspecten voegen complexiteit en administratie last toe. Dat betreft de eerder genoemde categorisering van de toegankelijkheidstoelage en gevreesde verantwoordingslast bij het samenwerkingsbudget.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Rhona Reijling, strategisch adviseur van het college van bestuur, via r.reijling@talland.nl.

Met vriendelijke groet,

College van bestuur van Talland College

Omar Ramadan
Marilene Streefland

College van bestuur van Vonk

Guy Heemskerk
Gerard Oud
Freke Heideman